

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-07

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-07

DECIZIE

din 29 decembrie 2017

cauza nr. 123/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale

petiționarilor: Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova reprezentată de G.C., Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități reprezentată de V.M. și E. S.;

reclamatului: Ministerul Finanțelor reprezentat de O.V. și V.T., Serviciul Fiscal de Stat reprezentat de O.G., Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale reprezentat de D. P.,

părților interesate: N.C. și M.L.

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriul de dizabilitate în acces la bunuri și servicii.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea din cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarilor

Cu referire la prevederea art. 35 alin. (2) lit. b) Cod Fiscal

- 3.1 În partea ce ține de prevederea art. 35 alin. (2) lit. a) și b) Cod fiscal, Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități a menționat că o persoană fizică rezidentă, în calitate de contribuabil, are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 2 340 lei anual pentru persoana întreținută, cu excepția persoanelor cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie pentru care scutirea constituie 10 620 lei anual. Persoana întreținută, în cazul dat, trebuie să întrunească cumulativ condițiile prevăzute de lege, și anume:

- să fie un ascendent ori un descendent al contribuabilului ori al soției/soțului (părinți, copii, înfietori, înfiați), ori persoană cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale ori din copilărie, rudă de gradul doi în linie colaterală;
  - are un venit ce nu depășește suma de 10620 lei anual.
- 3.2 Potrivit reprezentantului petiționarei, există o diferență de tratament a persoanelor aflate în situații similare. Această diferență se bazează pe criteriul de vârstă și dizabilitate. Persoana care are la întreținere un copil cu dizabilități până la vârsta de 18 ani, dizabilitate de la naștere sau din copilărie, primește o alocație de îngrijire pentru acel copil în sumă de 769 lei. Această indemnizație este destinată părintelui. Copilul, însăși, primește o alocație în sumă de 614 lei. Acumulat timp de 12 luni, venitul copilului nu depășește suma de 10 620 lei. Deci, un părinte care întreține un copil cu dizabilități din copilărie până la vârsta de 18 ani beneficiază de scutirea anuală în sumă 10 620 lei.
- 3.3 Situația se schimbă din momentul când copilul cu dizabilități din copilărie sau afecțiuni congenitale atinge majoratul, moment în care alocația de îngrijire va fi acordată persoanei cu dizabilități. Astfel, acesta va beneficia de două alocații: alocația de dizabilitate, care este în sumă de 614 lei și alocația pentru îngrijire, ce este în sumă de 769 lei. Însumând aceste două alocații, se acumulează o sumă de 1 383 lei lunar, care pentru un an întrunește valoarea de 16 596 lei și astfel, lipsește persoana cu dizabilități de statutul de persoană întreținută, conform prevederilor art. 35, alin. (2) lit. b) Cod fiscal.
- 3.4 Situația fiind aceeași, adică în ambele cazuri persoana fiind cu dizabilități (persoană cu vârsta de până la 18 ani și după) li se aplică un tratament diferit, în primul caz persoana cu dizabilități întrunind condițiile persoanei întreținute, în cel de-al doilea caz, nu, chiar dacă situația în general a persoanei cu dizabilități din copilărie odată cu înaintarea în vârstă, de obicei nu se îmbunătățește, dar se înrăutățește. Tratament diferit se aplică pe criteriul de vârstă a persoanei întreținute și pe criteriu de dizabilitate.
- 3.5 În continuare, Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități consideră că există un tratament diferit și în situația unui copil cu dizabilități a cărui dizabilitate a survenit până la împlinirea vârstei de 18 ani și situația descendentului a cărui dizabilitate a survenit după împlinirea vârstei de 18 ani. Astfel, în prima situație contribuabilul va beneficia de o scutire în sumă de 10 620 lei anual, în timp ce, contribuabilul care are la întreținere un descendent a cărui dizabilitate a survenit după împlinirea vârstei de 18 ani va beneficia de scutirea de 2 340 lei anual. Astfel se instituie un tratament diferit și în funcție de modul de dobândire a dizabilității.
- 3.6 Reprezentantul petiționarului consideră că tratamentul este diferit atât la schimbarea vârstei persoanei întreținute (persoana cu dizabilități din copilărie sau afecțiuni congenitale până la 18 ani și după), cât și în funcție de momentul când a survenit dizabilitatea (înainte sau după 18 ani). Totodată menționează că nu este echitabil să fie indicată o sumă oarecare în Codul fiscal, care ar servi drept marjă de apreciere a venitului persoanei întreținute, ci un indice. Având în vedere că alocațiile sociale se majorează periodic, pensia de dizabilitate și alocația de îngrijire a copilului se indexează anual, o dată cu această indexare se schimbă și suma venitului persoanelor cu dizabilități. Pentru a evita situația de discriminare, este recomandabil a fixa un indice drept criteriu pentru a include în categoria persoanelor întreținute anumite categorii de beneficiari sau, de exemplu, să fie stipulat că persoana cu dizabilități severe are calitatea de persoană întreținută, când venitul anual al acesteia nu depășește suma alocațiilor sociale acordate conform legislației.

Cu referire la art. 8 din Legea nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social

- 3.7 Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova a solicitat ca să fie examinată corespunderea cu standardele privind nediscriminarea a prevederilor art. 8 din Legea nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social. Petiționara, consideră că această dispoziție legală este inequitabilă pentru persoanele cu dizabilități severe, care, din cauza alocațiilor de care beneficiază de la stat, acumulează un venit ce, de cele mai multe ori, depășește venitul minim garantat, aprobat prin act normativ, astfel familiile în care sunt persoane cu dizabilități severe, pierzând posibilitatea de a beneficia de ajutor social.
- 3.8 Conform reprezentantului petiționarei, Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități consideră prevederile Legii nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul

social, mai curând inechitabile în aplicarea lor față de unele persoane cu dizabilități, efectele actului legislativ fiind diferite în raport cu diferite categorii de persoane cu dizabilități.

- 3.9 În aceeași situație se află și persoana cu dizabilități severe care locuiește singură, care la fel nu se încadrează în această prestație socială (ajutor social), deoarece venitul ei depășește suma veniturii minim garantat prevăzut de legislație, ea putând beneficia doar de ajutor pentru perioada rece a anului, ce se rezumă la suma de 315 lei, în timp ce persoana cu dizabilități ce locuiește cu familia, s-ar putea încadra în criteriile de acordare a ajutorului social.
- 3.10 Astfel, Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități menționează că, Legea nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social este una mai mult inechitabilă în raport cu persoanele cu dizabilități severe și solicită Consiliului să se pronunțe asupra existenței sau nu a prevederilor discriminatorii.

Susținerile reclamatului

- 3.11 Reprezentantul **Ministerului Finanțelor** a afirmat că un contribuabilul are dreptul să beneficieze de scutire pentru persoana întreținută în sumă de 2 340 lei anual și de 10 620 lei anual dacă persoană întreținută este cu dizabilități din copilărie sau afecțiuni congenitale. În noțiunea de venit se includ toate veniturile obținute de contribuabil indiferent de sursa acestora: ajutor social, pensie sau alte prestații sociale. Ministerul Finanțelor elaborează politica fiscală, iar acesta este un instrument de prevenire a anumitor abuzuri în sine, stabilind anumite plafoane. Când elaborează o politică fiscală, Ministerul nu poate determina dacă aceasta va discrimina sau nu anumite categorii de persoane.
- 3.12 Reprezentantul Ministerului Finanțelor a mai menționat că instituția analizează propunerea petiționarului de a modifica prevederea art. 35 alin. (2) lit b) Cod Fiscal.
- 3.13 Reprezentantul **Serviciului Fiscal de Stat** s-a alăturat poziției Ministerului Finanțelor și a declarat că odată cu indexările anuale ale sumelor prestațiilor sociale acordate de stat se revizuiesc și sumele acordate pentru scutiri.
- 3.14 **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale**, în ceea ce privește acordarea ajutorului social, a declarat că nu trebuie să se confunde legea ajutorului social care este bazată pe testarea veniturilor cu legile categoriale. Acesta este elementul de bază în programul de ajutor social. Scopul programului este de a asigura un minim garantat pentru fiecare familie în situație defavorizată. Statul a fixat prin act normativ venitul minim garantat care este în valoare de 961 lei, astfel creând o marjă de apreciere a veniturilor familiale. Respectiv, nu toate persoanele sunt eligibile pentru acordarea ajutorului social. Persoana solicitantă de ajutor social trebuie să probeze existența sau inexistența veniturilor, ceea ce i-ar da dreptul la această prestație socială. În procedura de evaluare a familiei pentru încadrarea în categoria beneficiarului de ajutor social se ia în calcul venitul, statutul ocupațional și indicatorii de bunăstare a familiei, toți acești indici având puncte de apreciere. Prin statutul ocupațional se înțelege determinarea statutului persoanei, și anume: șomer, apt de muncă, elev, pensionar, student, etc. Aprecierea bunăstării familiei este o sumă de indici care descriu condițiile de trai ale familiei și este în favoarea persoanei cu dizabilități, pe motiv că la familiile în care sunt persoane cu dizabilități, indiferent de gradul acestora, punctajul acumulat va fi redus cu 21 puncte dacă în familie este un membru cu dizabilitate și cu 25 puncte dacă sunt doi și mai mulți membri cu dizabilități. Dacă punctajul maxim acumulat de familie este mai mare de 80 puncte, familia nu se califică la această prestație.
- 3.15 Reclamatul mai menționează că suplimentar, pentru persoanele cu dizabilități, sunt și alte programe sociale.
- 3.16 În ceea ce privește persoanele cu dizabilități care locuiesc singure, reclamatul menționează că venitul lunar minim garantat pentru ele este de 1 345,40 lei, iar pentru cea de a doua componentă a programului, și anume ajutorul social pentru perioada rece a anului, venitul minim este de 2 152,64 lei, ceea ce oferă posibilitatea persoanelor cu dizabilități să se încadreze în această prestație socială. Statistic vorbind, din cele 54 414 familii beneficiare de ajutor social în componența cărora sunt cel puțin o persoană cu dizabilități, peste 2 000 familii au declarat venituri obținute din alocații de îngrijire, însoțire și supraveghere și alte alocații sociale (situația din 27 octombrie 2017).
- 3.17 În viziunea reprezentantului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale indicatorii de bunăstare nu sunt altceva decât conceptul de testare a veniturilor indirecte a familiei. Testarea permite să se identifice dacă familia mai are venituri suplimentare pe care nu le declară. Acești

indicatori au fost revizuiți în anul 2015 și, la moment, un expert contractat de minister a făcut evaluarea lor și a raportat faptul că ei sunt actuali și nu necesită revizuire în anul 2017.

Explicațiile părților interesate

- 3.18 **N.C.** susține că foarte multe familiile în care sunt persoane cu dizabilități severe nu beneficiază de ajutor social. Deseori, familiile în care sunt persoane cu dizabilități accentuate și medii primesc ajutor social, fiindcă alocațiile lor sunt mai mici și respectiv venitul familiei este mai mic. Pe de altă parte familiile în care sunt persoane cu dizabilități severe, beneficiază de alocații mai mari, astfel calculându-se un venit mai mare ce nu permite familiei să se încadreze în ajutor social. Situația nu este echitabilă din punctul de vedere al eficienței acestei prestații sociale, deoarece persoana cu dizabilitate accentuată sau medie, ce are și capacitate de muncă 40 - 60%, calificându-se la prestația socială de ajutor social, nu este încurajată să își caute un loc de muncă, ci este "stimulată" să depindă financiar de stat.

IV. Dreptul național și internațional relevant

4.1 Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2) garantează dreptul la egalitate: Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

4.2 Codul Fiscal, Art. 6 alin. (8) lit. c) prevede că impozitele și taxele se bazează pe principiul echității fiscale – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale. **Art. 12 alin. (2)**, noțiunea de anuități are în vedere plățile regulate ale sumelor de asigurare, ale pensiilor sau indemnizațiilor (prestațiilor). **Art. 20 lit. a)** La categoria de venituri neimpozabile se includ anuitățile sub formă de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat și drepturi de asistență socială achitate din bugetul de stat, specificate de legislația în vigoare, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; sumele și despăgubirile de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forțate a proprietății conform art. 22. **Art.35.** Scutiri pentru persoanele întreținute menționează:

"(1) Contribuabilul (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire în sumă de 2340 de lei anual pentru fiecare persoană întreținută, cu excepția persoanelor cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie pentru care scutirea constituie 10620 de lei anual.

(2) În înțelesul prezentului titlu, *persoană întreținută* este persoana care întrunește toate cerințele de mai jos:

a) este un ascendent sau descendent al contribuabilului sau al soției (soțului) contribuabilului (părinții sau copiii, inclusiv înfietorii și înfiații) ori persoană cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie rudă de gradul doi în linie colaterală;

b) are un venit ce nu depășește suma de 10620 lei anual."

4.3 Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității stabilește la art. 1 alin. (1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar. **Art. 2** oferă definiția **discriminării** ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse, **Art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat. **Art. 6** menționează că orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.

4.4 Legea nr. 499-XIV din 14.07.1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, stipulează la **art. 1** noțiunile ce vor fi utilizate în lege și definește **alocația socială de stat** ca sumă de bani achitată lunar sau o singură dată din bugetul de stat persoanelor care nu

îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat.

La **art. 3** sunt enumerați beneficiarii alocațiilor și anume:

- a) persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii;
- b) persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii din copilărie;
- c) **copiii cu dizabilități severe, accentuate și medii în vârstă de până la 18 ani;**
- d) copiii care au pierdut întreținătorul;
- e) persoanele care au atins vârsta de pensionare;
- f) **persoanele care îngrijesc, însoțesc și supraveghează un copil cu dizabilități severe în vârstă de până la 18 ani;**
- g) **persoanele cu dizabilități severe din copilărie – pentru îngrijire, însoțire și supraveghere;**
- h) **persoanele cu dizabilități severe nevăzătoare – pentru îngrijire, însoțire și supraveghere.**

Capitolul II Alocația pentru persoanele cu dizabilități **Art. 7.** Condițiile de stabilire a alocației alin. (1) Alocația pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități din copilărie, precum și pentru copiii cu dizabilități severe, accentuate și medii, se stabilește în cazurile când persoanele indicate nu beneficiază de dreptul la pensie de asigurări sociale de stat și nu se află la întreținerea deplină a statului. **Art. 8.** Cuantumul alocației pentru persoanele cu dizabilități constituie un anumit procent din cuantumul pensiei minime indexate pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii, stabilit anual de către Guvern, inclusiv:

- a) persoanelor cu dizabilități severe, accentuate și medii – 30%;
- b) persoanelor cu dizabilități severe, accentuate și medii din copilărie – 80%;
- c) copiilor cu dizabilități severe, accentuate și medii cu vârsta de până la 18 ani – 80%.

4.5 Legea 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii stabilește la art. 20 Stagiul de cotizare pentru pensia de dizabilitate, iar la alin. (3) menționează: În cazul stabilirii pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală, beneficiarilor de pensie de dizabilitate cauzată de un accident de muncă sau boală profesională, persoanelor a căror dizabilitate a survenit în legătură cu îndeplinirea serviciului militar în termen, precum și invalizilor din copilărie persoanelor cu dizabilități din copilărie, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, de la data constatării inițiale a invalidității. **Alin. (4)** În cazul în care persoanele menționate la alin. (3) nu au realizat stagiul de cotizare necesar până la data constatării inițiale a invalidității, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, la data adresării pentru stabilirea pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală.

4.6 Legea nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social prevede la **art. 2** că scopul actului normativ este de a asigura un venit lunar minim garantat pentru familiile defavorizate prin acordarea unui ajutor social stabilit în conformitate cu evaluarea venitului global mediu lunar al fiecărei familii și cu nevoia acesteia de asistență socială. **Art. 5, alin. (1)** stipulează că de dreptul la ajutor social și/sau la ajutor pentru perioada rece a anului beneficiază familiile defavorizate în cazul în care toți membrii adulți ai acesteia sunt persoane încadrate în diferite situații prevăzute de prezentul articol, inclusiv (alin. (1) lit b)) diferite grade de dizabilitate.

4.7 Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități la **art. 50 alin. (1)** reglementează că persoanele cu dizabilități beneficiază de diverse facilități sub formă de scutiri și reduceri în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. **Art. 50 alin. (2)** menționează că facilitățile vizează în special domeniile: prestări de servicii, procurare de bunuri, perfectare de acte și achitarea diverselor contribuții (taxe, impozite). **Art. 50 alin. (3)** subliniază faptul că Modul de oferire a facilităților este stabilit prin acte normative speciale.

4.8 Hotărârea Guvernului cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat nr. 154 din 15.03.2017 . Pct. 1. Cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de 961 lei, ceea ce reprezintă echivalentul cuantumulului venitului lunar minim garantat. Pct. 2. Cuantumul pensiei minime de dizabilitate reprezintă:

- a) în cazul unei dizabilități severe – 720,75 lei;

b) în cazul unei dizabilități accentuate – 672,70 lei;

c) în cazul unei dizabilități medii – 480,50 lei.

4.9 Hotărârea nr. 65 din 23 ianuarie 2013 cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă, cu pct. 15 din Anexa nr. 3 a Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă, la determinarea dizabilității și capacității de muncă se va ține cont de factorii medicali, psihopedagogici, habituali, profesionali, personali, precum și de factorii sociali. De asemenea, conform pct. 16 din același act normativ, drept criterii de bază pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă servesc:

- 1) capacitatea de a studia și de a se instrui;
- 2) capacitățile intelectuale și comportamentul;
- 3) capacitatea de autoservire și de autoîngrijire;
- 4) capacitățile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) și de adaptare situațională;
- 5) capacitățile locomotorii și dexteritatea;
- 6) capacitatea de muncă păstrată și capacitatea vitală a organismului;
- 7) capacitatea de participare la viața socială și profesională, determinată de deficiențele fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată.

4.10 Hotărârii Guvernului nr. 77 din 30 ianuarie 2008 cu privire la aprobarea unor regulamente, Anexa nr.2 Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit al persoanelor fizice care nu practică activitatea de întreprinzător, la pct. 13 menționează că la acordarea scutirii pentru persoanele întreținute se va ține cont de veniturile din orice sursă de venit obținute de către persoanele întreținute (atât cele impozabile, cât și cele neimpozabile).

4.11 Hotărârea Guvernului nr. 1167 din 16.10.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social stipulează la **pct. 3** că de dreptul la ajutor social și la ajutor pentru perioada rece a anului beneficiază familia defavorizată în cazul în care toți membrii adulți ai acesteia se încadrează în cel puțin una din următoarele situații: **lit. b)** sunt persoane încadrate în grade de dizabilitate.

4.12 Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), art. 5 alin. (3) Pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea Statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă, **Art. 28 Standarde de viață și de protecție socială adecvate** prevede: 1. Statele Părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la un standard adecvat de viață pentru ele și familiile lor, inclusiv la alimentație, îmbrăcăminte și locuință adecvate și la îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai și vor lua măsurile adecvate pentru a proteja și promova exercitarea acestui drept fără discriminare pe criterii de dizabilitate. 2. Statele Părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la protecție socială și posibilitatea de a se bucura de acest drept fără discriminare pe criterii de dizabilitate și vor lua măsurile adecvate pentru a proteja și promova respectarea acestui drept, inclusiv măsuri pentru: (a) A asigura accesul egal al persoanelor cu dizabilități la servicii de apă potabilă și a asigura accesul la servicii adecvate și accesibile ca preț, la dispozitive și alte tipuri de asistență pentru nevoile aferente dizabilității; (b) **A asigura accesul persoanelor cu dizabilități, în special al femeilor, fetelor și al persoanelor vârstnice cu dizabilități, la programe de protecție socială și de diminuare a sărăciei;** (c) A asigura accesul persoanelor cu dizabilități și al familiilor lor care trăiesc în sărăcie, la asistență financiară din partea statului, pentru cheltuieli legate de dizabilități, inclusiv formare, consiliere, asistență financiară și servicii de îngrijire temporară adecvate; (d) A asigura accesul persoanelor cu dizabilități la programele publice de locuințe; (e) A asigura accesul egal al persoanelor cu dizabilități la programele de pensionare și la beneficiile aferente.

4.13 Pactul Internațional privind drepturile economice, sociale și culturale prevede la **art. 11 alin. (1)** că Statele părți recunosc dreptul oricărei persoane la un trai suficient pentru ea însăși și familia sa, inclusiv hrană, îmbrăcăminte și locuință suficiente, precum și îmbunătățirea continuă a condițiilor sale de existență. Statele părți vor lua măsuri potrivite pentru a asigura realizarea acestui drept și recunosc în acest scop importanța esențială a unei cooperări internaționale liber consimțite.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

5.1 Din faptele expuse și probele prezentate, precum și din explicațiile părților oferite în cadrul ședinței de audieri, Consiliul constată că se invocă două situații discriminatorii:

- I. la acordarea scutirilor pentru persoanele întreținute în conformitate cu art. 35 Cod fiscal;
- II. la determinarea venitului global al familiei în vederea stabilirii ajutorului social.

I. Acordarea scutirilor pentru persoanele întreținute în conformitate cu art. 35 Cod fiscal

5.2 Consiliul a constatat două situații în care contribuabilii care au la întreținere persoane cu dizabilități severe ar fi supuși discriminării prin prisma prevederilor art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal, și anume:

1. situația în care contribuabilul are la întreținere o persoană încadrată în grad de dizabilitate sever cu vârsta mai mare de 18 ani, în comparație cu contribuabilul ce are la întreținere persoane adulte încadrate în grade de dizabilitate medie și accentuată;

2. situația în care contribuabilul are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită după 18 ani, în comparație cu contribuabilul ce are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită din copilărie.

Consiliul se va expune pe fiecare dintre aceste împrejurări, în mod separat.

1. *Tratamentul aplicat contribuabilului ce are la întreținere o persoană, încadrată în grad sever de dizabilitate cu vârsta mai mare de 18 ani, în raport cu contribuabilul ce are la întreținere o persoană adultă încadrată în gradul mediu sau accentuat de dizabilitate*

5.3 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin.(1) și art. 19 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza D. H. și alții vs. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții vs. Franța par.91-92, cauza Timishev vs. Rusia par.57), prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.

5.4 Consiliul reține prevederea art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal care menționează expres că o persoană cu dizabilități se încadrează în noțiunea de persoană întreținută doar atunci când dizabilitatea este din copilărie sau din cauza unei afecțiuni congenitale și, cumulativ, venitul anual al acesteia nu depășește suma de 10 620 lei.

5.5 Reprezentantul petiționarei, Asociația Obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități, invocă o discriminare indirectă a contribuabililor care au la întreținere persoane cu dizabilități severe în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie în situația în care art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal, stabilește reguli generale obligatorii, aparent neutre, dar care în consecință au efecte negative asupra acestor contribuabili, deoarece nu pot beneficia de scutirile suplimentare acordate.

5.6 În categoria de persoană cu dizabilitate din copilărie sau congenitală, conform art.3 lit. b din Legea nr. 499 din 14.07.1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, pot fi încadrate persoane cu grad de dizabilitate atât sever, cât și accentuat sau mediu. Astfel, Consiliul stabilește că una din condițiile pentru a fi persoană întreținută în înțelesul art. 35 Cod fiscal, este îndeplinită.

5.7 Potrivit pct. 13 din Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit al persoanelor fizice care nu practică activitatea de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 77 din 30 ianuarie 2008 cu privire la aprobarea unor regulamente, la acordarea scutirii pentru persoanele întreținute se va ține cont de veniturile din orice sursă de venit obținute de către persoanele întreținute (atât cele impozabile, cât și cele neimpozabile). Conform art. 20 lit. a) Cod fiscal, la categoria de venituri neimpozabile se includ anuitățile sub formă de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat și drepturi de asistență socială achitate din bugetul de stat, specificate de legislația în vigoare, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Consiliul reține că, în sensul art. 12 alin. (2) Cod fiscal, noțiunea de anuități are în vedere plățile regulate ale sumelor de asigurare, ale pensiilor sau indemnizațiilor (prestațiilor). Astfel, Consiliul constată că alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere și alocația și pensia de dizabilitate se includ în categoria de venituri neimpozabile.

- 5.8 Venitul unei persoane cu dizabilitate din copilărie sau congenitală este format din suma alocațiilor sociale de stat. Consiliul constată că, în conformitate cu art. 7 și art. 14 din Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, persoanele cu dizabilități severe din copilărie beneficiază de două tipuri de alocații sociale: a) alocația pentru persoane cu dizabilități și b) alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere. Persoanele încadrate în grad de dizabilitate accentuată și medie din copilărie beneficiază doar de alocația pentru persoane cu dizabilități.
- 5.9 Cuantumul alocației pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii este prevăzut de art. 8 din Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni. Suma maximă a alocației de stat de care poate beneficia o persoană cu dizabilități severe, accentuate și medii din copilărie este de 80 % din cuantumul pensiei minime indexate pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii. Aplicând prevederile pct. 2 din Hotărârea Guvernului cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat nr. 154 din 15.03.2017 suma alocației în funcție de gradul de dizabilitate, va constitui:
- pentru dizabilitate severă din copilărie $(720,75 \text{ lei} + 6,8\%) \times 80\% = 615,8 \text{ lei}$;
  - pentru dizabilitate accentuată din copilărie $(672,70 \text{ lei} + 6,8\%) \times 80\% = 574,7 \text{ lei}$;
  - pentru dizabilitate medie din copilărie $(480,50 \text{ lei} + 6,8\%) \times 80\% = 410,5 \text{ lei}$.
- 5.10 Persoanelor care îngrijesc, însoțesc și supraveghează la domiciliu un copil cu dizabilitate severă în vârstă de până la 18 ani, persoanelor cu dizabilități severe din copilărie și persoanelor cu dizabilități severe nevăzătoare li se stabilește, de asemenea, o alocație pentru îngrijire, însoțire și supraveghere în cuantum de 75% din cuantumul pensiei minime indexate pentru limită de vârstă, stabilit anual de Guvern. Astfel, suma alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere va constitui $769,75 \text{ lei} (961^1 + 65,34^2) \times 75\%$.
- 5.11 Conform datelor prezentate, Consiliul constată că persoana cu afecțiuni congenitale sau din copilărie cu grad de dizabilitate va putea acumula anual un venit:
- în cazul dizabilității severe $615,8 \text{ lei (alocația de dizabilitate)} + 769,75 \text{ lei (alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere)} \times 12 \text{ luni} = 16\,626 \text{ lei}$;
  - în cazul dizabilității accentuate $574,7 \text{ lei (alocația de dizabilitate)} \times 12 \text{ luni} = 6896,4 \text{ lei}$
  - în cazul dizabilității medii $410,5 \text{ lei (alocația de dizabilitate)} \times 12 \text{ luni} = 4926 \text{ lei}$.

Aceste calcule ale venitului sunt valabile pentru persoanele cu dizabilitate accentuată și medie, indiferent de vârsta persoanei. În cazul persoanelor cu dizabilitate severă, mărimea venitului diferă în dependență de vârsta acesteia: până la 18 ani sau după. Aceasta se explică prin faptul că beneficiarul alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere pentru persoanele cu dizabilitate severă cu vârsta până la 18 ani este persoana care îngrijește, însoțește și supraveghează la domiciliu un copil cu dizabilități severe în vârstă de până la 18 ani. Ulterior, la împlinirea vârstei de 18 ani de către persoana cu dizabilitate severă din copilărie, beneficiar al alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere este însăși persoana cu dizabilități severe din copilărie. În atare situație, Consiliul notează că, la calcularea venitului anual al persoanei cu dizabilitate severă din copilărie cu vârsta de până la 18 ani, aflată la întreținerea contribuabilului, în condițiile art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal, se va lua în calcul doar alocația pentru dizabilitate. Alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere este achitată, în acest caz, persoanei care îngrijește, însoțește și supraveghează la domiciliu un copil cu dizabilități severe în vârstă de până la 18 ani.

- 5.12 Din calculele prezentate la pct. 5.11, rezultă faptul că persoana cu dizabilitate severă din copilărie, ce are vârsta mai mare de 18 ani, din componența familiei contribuabilului, acumulând un venit mai mare de 10620 anual, nu poate avea calitatea de persoană aflată la întreținere în contextul prevederilor art. 35 alin.(2) lit. b) Cod Fiscal, în timp ce persoana cu grad de dizabilitate accentuat și mediu, indiferent de vârstă, având venit mai mic de 10620 lei anual, poate avea calitatea de persoană întreținută ce dă dreptul la o scutire suplimentară.
- 5.13 Consiliul observă că alocațiile sociale de stat sunt acordate din bugetul de stat persoanelor pentru a înlătura efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate drept pericole pentru persoane sau familii afectate de consecințele negative ale pierderii potențialului fizic și au drept obiectiv acordarea unui sprijin suplimentar și menținerea unui nivel decent de viață al

¹ Pensia minimă pentru limită de vârstă

² Suma indexării, conform coeficientului de indexare stabilit la 01.04.2017 prin HG nr. 154 din 15.03.2017

persoanelor sau familiilor (art. 1 și 6 din Legea asistenței sociale nr. 547 din 25.12.2003). Drept urmare, Consiliul constată că alocațiile sociale constituie prestații sociale menite să susțină persoanele cu dizabilități, dar nu venituri veritabile. Drept urmare, reglementarea prevăzută de art. 35 alin.(2) lit. b) Cod Fiscal nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, având un impact negativ asupra venitului contribuabilului care are la întreținere persoană cu grad de dizabilitate severă cu vârsta de peste 18 ani. Consiliul ține să menționeze că persoanele cu dizabilități severe au nevoie de aceleași îngrijiri indiferent de vârsta acestora.

- 5.14 În rezultatul celor expuse, Consiliul consideră oportun ca, Ministerul Finanțelor să revizuiască politica fiscală și să întreprindă toate măsurile necesare în vederea eliminării din dispoziția art. 35 Cod fiscal a prevederilor care dezavantajează contribuabilii care au la întreținere persoane cu dizabilități severe cu vârsta de peste 18 ani. Consiliul vine cu propunerea de a exclude venitul neimpozabil din categoria de venituri, care acordă dreptul la o scutire suplimentară în conformitate cu art. 35 alin.(2) lit.b).

2. *Tratamentul aplicat contribuabilului care are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită după 18 ani, în comparație cu contribuabilul ce are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită din copilărie*

- 5.15 Consiliul notează că, în conformitate cu art. 35 alin. (1) Cod fiscal, contribuabilul (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire în sumă de 2 340 de lei anual pentru fiecare persoană întreținută, cu excepția persoanelor cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie pentru care scutirea constituie 10 620 de lei anual. Prin urmare, se observă că, o persoană a cărei dizabilitate a survenit după împlinirea vârstei de 18 ani, nu poate întruni condițiile pentru a fi persoană întreținută conform art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal pentru că această prevedere se aplică doar pentru persoanele a căror dizabilitate a survenit ca urmare a unei afecțiuni congenitale sau din copilărie.
- 5.16 Consiliul reține că, în corespundere cu Instrucțiunea privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă, aprobată prin Hotărârea nr. 65 din 23 ianuarie 2013 cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă, la determinarea dizabilității și capacității de muncă se va ține cont de factorii medicali, psihopedagogici, habituali, profesionali, personali, precum și de factorii sociali. De asemenea, conform pct. 16 din același act normativ, drept criterii de bază pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă servesc: a) capacitatea de a studia și de a se instrui; b) capacitățile intelectuale și comportamentul; c) capacitatea de autoservire și de autoîngrijire; d) capacitățile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) și de adaptare situațională; e) capacitățile locomotorii și dexteritatea; f) capacitatea de muncă păstrată și capacitatea vitală a organismului; g) capacitatea de participare la viața socială și profesională, determinată de deficiențele fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată. Astfel, Consiliul constată că vârsta persoanei nu are relevanță în procesul de determinare a dizabilității și capacității de muncă.
- 5.17 În acest context, Consiliul consideră că prevederea art. 35 alin. (1) Cod fiscal discriminează contribuabilii care au la întreținere persoane cu dizabilități pe criteriul de vârstă în dependență de momentul stabilirii dizabilității. Consiliul nu a identificat o argumentare obiectivă și rezonabilă a tratamentului diferențiat aplicat, ținând seama că atât persoanele cu dizabilități în urma unei afecțiuni congenitale sau din copilărie, cât și persoanele a căror dizabilitate a survenit după împlinirea vârstei de 18 ani se află în situație analogică și, drept urmare, ar trebui să fie tratate similar.

II. Determinarea venitului global al familiei în vederea stabilirii ajutorului social

- 5.18 Petiționarii, de asemenea, au solicitat Consiliului verificarea compatibilității prevederilor Legii nr. 133 din 133-XVI din 13 iunie 2006 cu privire la ajutorul social cu standardele privind nediscriminarea, în partea ce ține de accesul la ajutor social al persoanelor cu dizabilități severe. Având în vedere faptul că, la momentul examinării prezentei cauze, Consiliul are în examinare cauza nr. 125/17, cu același obiect, Consiliul urmează să se pronunțe asupra acestui aspect la emiterea deciziei pe cauza sus menționată.

CONSILIUL DECIDE

1. Prevederile art. 35 alin.(1) și alin.(2) lit. b) Cod fiscal nr. 1163 -XIII din 24.04.1997 reprezintă discriminare.
2. Consiliul recomandă Ministerului Finanțelor să modifice legislația fiscală în concordanță cu constatările prezentei decizii și să elimine prevederile discriminatorii din art. 35 alin.(1) și alin.(2) lit. b) Cod fiscal nr. 1163 -XIII din 24.04.1997.
3. Alegațiile cu privire la criteriile de acordare a ajutorului social vor fi examinate separat, fiind conexe la cauza 125/17.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr.298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră